

พร้อมรับมือกับมาตรฐานใหม่ IFRS 9

วิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (Subprime Mortgage Crisis) ในปี 2551 ส่งผลให้กิจการและสถาบันการเงินหลายแห่งในสหรัฐอเมริกาล้มละลายและปิดตัวไปในที่สุด ผลกระทบจากวิกฤตดังกล่าวขยายตัวเป็นวงกว้างจนกลายเป็นวิกฤตทางการเงินโลก (Global Financial Crisis) หลายหน่วยงานจึงได้มีการทบทวนและปรับปรุงแนวทางการกำกับดูแลในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อความเสี่ยงในการทำธุรกิจของสถาบันการเงิน โดยทำให้สถาบันการเงินมีการกันเงินสำรองที่เพียงพอ รวดเร็ว และทันการณ์ ทำให้ประชาชน นักลงทุน และผู้ใช้งานการเงินของสถาบันการเงินสามารถประเมินความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น

หนึ่งในมาตรการเหล่านั้นคือ การปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (International Financial Reporting Standards: IFRS) โดยในปี 2557 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB) ได้ออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงินหรือที่เรียกกันว่า IFRS 9 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในระดับสากลเมื่อปี 2561

สำหรับประเทศไทย สภาวิชาชีพบัญชี (Thailand Federation of Accounting Professions : TFAC) ได้เริ่มบังคับใช้ IFRS 9 หรือ TFRS 9 (Thai Financial Reporting Standards 9) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 ที่ผ่านมา แน่นอนว่า การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ในครั้งนี้ ถือเป็นการยกระดับงบการเงินของกิจการในไทยให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อกิจการที่มีเครื่องมือทางการเงิน เช่น เงินลงทุน เงินให้สินเชื่อ ตราสารอนุพันธ์ ซึ่งรวมถึงสถาบันการเงินด้วย BOT พระสยาม MAGAZINE จึงขอสรุปหลักการ เนื้อหา และผลกระทบของมาตรฐานดังกล่าว รวมถึงความพร้อมของสถาบันการเงินไทยในการถือปฏิบัติตามมาตรฐาน TFRS9

ปรับ 3 หลักการสำคัญ เพื่อสะท้อนความเสี่ยงของกิจการ

มาตรฐาน TFRS 9 ได้ปรับปรุงหลักการและวิธีการบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงินให้สะท้อนฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การจัดประเภทและการวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงิน (classification and measurement) มาตรฐานการบัญชีเดิมกำหนดให้พิจารณาการจัดประเภทและการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินจากวัตถุประสงค์ของการถือครอง แต่มาตรฐาน TFRS 9 กำหนดให้พิจารณาจากรูปแบบการดำเนินธุรกิจ (business model) และลักษณะของกระแสเงินสดที่จะได้รับ (cash flow characteristics) นอกจากนี้ ยังกำหนดให้จัดประเภทและวัดมูลค่าหนี้สินทางการเงินด้วยวิธี 'amortized cost' เพิ่มเติมจากมาตรฐานการบัญชีเดิมอีกด้วย

การจัดประเภทและการวัดมูลค่า

	เดิม	TFRS 9
	วัตถุประสงค์	รูปแบบการดำเนินธุรกิจ
สินทรัพย์ทางการเงิน	ถือไว้เพื่อการค้า (trading)	มูลค่ายุติธรรม
	ถือไว้เพื่อขาย (available for sale)	มูลค่ายุติธรรม
	ถือไว้จนครบกำหนด (held to maturity)	ราคาทุนตัดจำหน่าย
	เงินลงทุนทั่วไป	ราคาทุน
หนี้สินทางการเงิน	มูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (FVTPL)	มูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (FVTPL)
	ราคาทุนตัดจำหน่าย (amortized cost)	ราคาทุนตัดจำหน่าย (amortized cost)

*ราคาทุนตัดจำหน่าย (amortized cost) ของสินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงิน คือ มูลค่าของสินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก หักด้วยการจ่ายชำระคืนเงินต้น บวกหรือหักค่าตัดจำหน่ายสะสมที่คำนวณโดยใช้วิธีดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate: EIR) ซึ่งเกิดจากผลต่างระหว่างมูลค่าที่รับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกและมูลค่า ณ วันที่ครบกำหนด และปรับปรุงด้วยค่าเผื่อขาดทุนสำหรับกรณีของสินทรัพย์ทางการเงิน

การจัดชั้นและการกันเงินสำรองตาม TFRS 9

Stage 1	
(กลุ่มที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตไม่เปลี่ยนแปลง จากวันแรกของการให้สินเชื่อ)	1-yr EL
Stage 2	
(กลุ่มที่มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัย)	Lifetime EL
Stage 3	
(กลุ่มหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ : NPL)	

2. การรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน (impairment) หรือการกันเงินสำรอง มาตรฐานใหม่กำหนดให้พิจารณาเงินสำรองให้ครอบคลุมถึงความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Expected Loss: EL) โดยพิจารณาจากข้อมูลทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และใช้แบบจำลองในการประมาณผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Credit Loss: ECL) ตามการจัดสถานะหรือชั้นสินทรัพย์ รวมถึงได้กำหนดวิธีการคำนวณเงินสำรองขึ้นใหม่ด้วย

3. การบัญชีป้องกันความเสี่ยง (hedge accounting) เป็นส่วนที่เพิ่มขึ้นมาจากมาตรฐานเดิม และเป็นทางเลือกที่กิจการสามารถเลือกนำมาถือปฏิบัติได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงของกิจการที่ใช้เครื่องมือทางการเงินในการจัดการฐานะเปิดที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น ๆ ในงบการเงิน โดยมาตรฐาน TFRS 9 ได้ปรับให้ยืดหยุ่นขึ้น โดยสามารถใช้ป้องกันความเสี่ยงเพียงบางส่วนได้ สำหรับกิจการที่เลือกใช้การบัญชีป้องกันความเสี่ยง ต้องกำหนดระดับประสิทธิภาพของการป้องกัน ความเสี่ยงระหว่างรายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง (hedge item) และเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง (hedging instrument) โดยต้องจัดทำเอกสารระบุกลยุทธ์ ความสัมพันธ์ของการป้องกันความเสี่ยง วัตถุประสงค์ ลักษณะของความเสี่ยงที่จะป้องกัน และวิธีการประเมินประสิทธิผลของการป้องกัน ความเสี่ยงนั้น

การบัญชีป้องกันความเสี่ยง

เดิม			
IAS 39	เครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง	VS	การป้องกันความเสี่ยงตามเกณฑ์คงค้าง
	รายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง		รายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง
	วัดมูลค่าตามราคาตลาด		รายการนอกงบดุล
			รับรู้ดอกเบี้ยตามเกณฑ์คงค้าง

TFRS 9		
การป้องกันความเสี่ยงในมูลค่ายุติธรรม	➔	วัดมูลค่าตามราคาตลาด
การป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด		
การป้องกันความเสี่ยงในเงินลงทุนสุทธิในการดำเนินงานต่างประเทศ		

ผลกระทบต่อการแสดงรายการในงบการเงิน

นอกจากมาตรฐาน TFRS 9 จะเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญในการรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการแสดงผลรายการบางรายการในงบการเงิน เช่น สินทรัพย์/หนี้สินทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยราคายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน เงินให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และกำไรขาดทุนอื่น ๆ ที่เกิดจากการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม รวมถึงจะมีการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดมูลค่าสินทรัพย์ หนี้สิน และการกันเงินสำรองที่อาจเพิ่มมากขึ้นอีกทั้งจะทำให้อัตราส่วนทางการเงินบางรายการเปลี่ยนแปลงด้วย เช่น (1) เปลี่ยนแปลงจาก Special Mention (SM) ratio เป็น stage 2 ratio ซึ่งอาจมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น เนื่องจากขอบเขตการนับลูกหนี้ใน stage 2 กว้างกว่าการนับลูกหนี้ในรูปแบบเดิม (2) Net Interest Margin (NIM) อาจมีจำนวนสูงขึ้น เนื่องจากการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยจากส่วนที่คาดว่าจะได้รับคืนของลูกหนี้ NPL ที่ตามหลักเกณฑ์เดิมให้หยุดรับรู้เมื่อเป็นลูกหนี้ NPL อย่างไรก็ดี ส่วนที่รับรู้รายได้เพิ่มของ NPL นี้จะมีการตั้งสำรองเต็มจำนวน

การเตรียมความพร้อมของสถาบันการเงิน

มาตรฐานใหม่นี้จะกระทบต่อกิจการที่ต้องถือปฏิบัติ เช่น กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งสถาบันการเงิน แต่ไม่รวมกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Non-Publicly Accountable Entities: NPAEs) ที่ต้องปรับกระบวนการทำงาน ระบบงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำแบบจำลอง (model) การใช้ดุลยพินิจและนโยบายต่าง ๆ ทำให้กิจการที่ต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐาน TFRS 9 ต้องใช้เวลาในการปรับตัวค่อนข้างมาก ดังนั้น ที่ผ่านมา เพื่อให้ประเทศไทยมีความพร้อม สภาวิชาชีพบัญชีได้ร่วมกับผู้สอบบัญชี สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องผลักดันการนำ TFRS 9 ไปใช้ ทำการศึกษาหลักการผลกระทบวิเคราะห์ปัญหาในทางปฏิบัติ ตลอดจนเตรียมความพร้อม และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559

โดย ธปท. ได้มีการสื่อสารและชี้แจงต่อสาธารณชน รวมทั้งสำรวจผลกระทบต่อระบบสถาบันการเงินและออกมาตรฐานการบัญชีและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในช่วงปลายปี 2561 ด้านสถาบันการเงินได้ทดลองคำนวณเงินสำรองตาม TFRS 9 (parallel run) แล้วในช่วงปี 2562

จากการสำรวจและติดตามความพร้อมของสถาบันการเงินมาอย่างต่อเนื่อง พบว่า ระบบสถาบันการเงินมีความพร้อมทั้งด้านระบบงาน ฐานข้อมูล บุคลากร และปริมาณเงินสำรองเพียงพอรองรับการถือปฏิบัติตามมาตรฐาน TFRS 9 และพร้อมที่จะก้าวสู่การนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบ

การที่ประเทศไทยได้เริ่มถือปฏิบัติตามมาตรฐาน TFRS 9 ทำให้กล่าวได้ว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศอย่างครบถ้วน ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ไทยเป็นประเทศที่น่าเข้ามาลงทุน มีมาตรฐานการบัญชีที่เทียบเคียงได้ในระดับสากล รวมทั้งงบการเงินมีความน่าเชื่อถือ โปร่งใสตามมาตรฐานสากล

เรื่อง :

นิชนันท์ มาลาพันธ์
ผ่านนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน

(บทความนี้จัดทำขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และเป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย)